

یادداشت اول:

تعلیم و تربیت موضوعی پیچیده با ابعاد فراوان و اساسا تعاملی است. در محیط مدرسه حداقل دانش آموزان، معلمان، مربیان، و والدین در این تعامل نقش اساسی دارند و آگاهانه یا ناخودآگاه برهم تاثیرگذارند. آنچه آگاهانه است مقداری است که از سوی هریک از این سه رکن برنامه ریزی و هدف گذاری می شود و ناخودآگاه آن تاثیرات آماج گونه ای است که ظاهرا از طرف هیچ یک از ارکان سه گانه احصا نشده یا توجه جدی به آن نشده و البته جریان مستمر و موثر دارد. هر مقدار شناخت این سه رکن از هم بیشتر و عمیق تر باشد، به حوزه آگاهی افزوده می شود و از دایره ناخودآگاهی کاسته می شود.

مدرسه برنامه هایی دارد که مجموعه ای از آموزش و پرورش را دربرمی گیرد. دانش آموز نیز برنامه هایی برای نحوه برخورد با فعالیت ها و داده های مدرسه دارد و خانواده نیز برنامه ها و هدف های کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدتی برای فرزند خود و دانش آموز محیط آموزشی دارد. تعامل، مشارکت و هم اندیشی، پذیرش هنجارها و تقویت آنها، شناخت ناهنجاری ها و پرهیز از آنها، ارکان سه گانه رابری دست یابی به اهداف موفق تر می کند. از این رو موسسه حضرت جواد الائمه برنامه های متنوعی برای تعامل، مشارکت و هم اندیشی با خانواده ها و دانش آموزان دارد که یکی از آنها جریده پیش روی شما است. در این مجموعه سعی شده از نقطه نظرات مربیان، دانش آموزان و اولیای آنان بهره برداری شود و زمینه هم اندیشی و تعامل فراهم شود. پرواضح است که در نخستین شماره کاستی هایی پدیدار شود که امید است با بهره مندی از نظرات ارزشمند و نقادی های همه مخاطبان محترم به سمت و سوی بهتری پیش رود و نسخه های آینده کارآمدتر و موثرتر باشد.

نوشته ها، مقالات، نقدها و نظرهای معلمان، مربیان، دانش آموزان و والدین محترم دست مایه مجله آینده و برنامه ها و فعالیت های پیش روی موسسه است. ما را یاری فرمایید.

«موسسه حضرت جواد الائمه (ع)»

آنچه گذشت در برنامه ریزی و تدوین جلسات عمومی و تخصصی اولیا و مربیان مدارس جوادالائمه (ع)

پیش از شروع سال تحصیلی، موضوع جلسات آموزش خانواده مدارس در دستور کار اتاق فکر موسسه قرار گرفت که نهایتاً به تشکیل کارگروهی متشکل از کارشناسان مقاطع، کارشناسان مرکز مشاوره و بهداشت و دبیر اتاق فکر جهت پیگیری موضوع منتهی شد. کارگروه با همکاری مدیران مدارس، موضوعات اولویت دار آموزشی- تربیتی مجتمع را در مقاطع شناسایی و به تناسب، فهرستی از موضوعات را برای جلسات آموزش خانواده مدارس تنظیم کردند. سپس، اعضای اتاق هم نظر شدند که از کارشناس مطرح این حوزه، آقای دکتر احمدی، دعوت شود تا با در نظر داشتن اولویت های مدارس جوادالائمه، در برنامه ریزی هماهنگ و اثربخش جلسات آموزش خانواده و چگونگی مشارکت خانواده ها در مدارس، این مجموعه را از نظرات و تجربیات خود بهره مند سازند. نشریه حاضر نیز این فرصت را فراهم ساخت تا آنچه در طول جلسات آقای احمدی با پرسنل مجتمع و پس از آن گذشت تا ما را به برنامه ای مدون رهنمون ساخت را با خانواده ها در میان بگذاریم، تا هر چه بی واسطه تر آنها را در روندهای جاری مجتمع وارد سازیم و پیشاپیش به استقبال همراهی صمیمانه آنها در پیاده سازی این برنامه برویم. حضور آقای احمدی در یزد پیرامون سه جلسه ویژه مدیران، ویژه مشاوران و معاونین پرورشی و نیز اعضای کارگروه، اتاق فکر و مدیر برنامه ریزی موسسه برنامه ریزی شد که در ادامه مشروح آن را می خوانید.

جلسه اول:

در جلسه اول آقای احمدی در حضور مدیران کلیه مدارس به بحث پیرامون چارچوب موضوعات پیشنهادی مدیران و مسئولین مرکز مشاوره برای جلسات اولیا و مربیان پرداختند. پیش از ورود به بدنه اصلی بحث، رازداری والدین نسبت به مسائل فرزندانشان لازمه رابطه موثر این دو گروه بر شمرده شد، که بعنوان مقوله مهمی در حوزه آموزش والدین از سوی ایشان تأکید شد. در خصوص برنامه ریزی اولویت های موضوعی برای این جلسات، ایشان نیاز سنجی راجع به موضوعات پیشنهادی را با اشاره به موضوع نخست جداول پیشنهادی - آشنایی با ویژگی های سنی کودکان در هر مقطع - در نظر گرفتن تحول فرد یا کودک را در گستره وسیع تری ضروری دانستند. به این معنی که خانواده علاوه بر آشنایی با ویژگی های سنی کودکان، باید از آینده فرد با ویژگی های رفتاری و شخصیتی ویژه آشنای شوند تا بتوانند تصمیمات صحیحی در رابطه با شکل دهی به این ویژگی ها اتخاذ کنند. یکی از منابع موثر در این زمینه به پیشنهاد آقای احمدی مراحل رشداریکسون است که ویژگی های انسان در هر مرحله از بدو تولد تا زمان مرگ را تشریح کرده است. البته به نظر ایشان حتی نظریات تکمیلی بعدی که به دنبال نظریات اریکسون ارائه شده است نیز می تواند مورد استفاده قرار گیرد.

هویت موضوع بعدی صحبت های ایشان بود که بر گنجانیدن این مفهوم در لیست موضوعات پیشنهادی تأکید کردند. البته، پرداختن به این موضوع هم باید از جنبه روانشناختی و هم جنبه جامعه شناختی صورت گیرد، چرا که فرد تحولات فردی و شخصیتی خود را در بستر جامعه ای که در آن زندگی می کند تجربه می کند. برای مثال، ایشان به مفهوم مدرسه نامرئی و تأثیرات متقابل دانش آموزان بر یکدیگر در محیط مدرسه اشاره کردند که بعضاً می توان این تأثیرات را قوی تر از آموزه های مستقیم اولیا مدرسه بر شمرده.

راه های درک آنچه در درون دانش آموزان می گذرد، از جمله راه کارهای کند و کاو در این مدرسه (مدرسه نامرئی) است، که نیاز به سعه صدر اولیا مدرسه دارد. در واقع واکنش های سریع به ناهنجاری های دانش آموزان و باصطلاح معروف مچ گیری از آنها نه تنها به دریافت این درونیات کمکی نمی کند، بلکه باعث می شود دانش آموزان پیچیده تر عمل کنند. در رابطه با موضوع خانواده متعادل، ایشان به اصطلاح خانواده گسترده در قدیم و زایش هسته ای یا خانواده هسته ای در دوره کنونی اشاره کردند. در خانواده های گسترده پدر، مادر، فرزندان به همراه عروس ها و دامادها و یا حتی خویشاوندان نزدیک مانند عمو، خاله و ... در کنار هم در یک خانه زندگی می کردند و به تبع آن در امور زندگی یکدیگر مداخلاتی داشته اند. ولی خانواده های هسته ای امروزی پدر، مادر و یک یا دو فرزند بطور مستقل در یک خانه زندگی می کنند. ولی مسئله موجود، حاکم بودن فرهنگ خانواده گسترده قدیمی بر خانواده های هسته ای امروزی است که منشا بسیاری اختلافات رایج است. بنابراین، لزوم پرداختن به موضوعات از جنبه های مختلف روانشناختی و جامعه شناختی بدین ترتیب مشخص می شود. در این زمینه نیز دوره ۵ جلدی آموزش خانواده منتشر شده از سوی آموزش و پرورش بعنوان منبع مرتبط و مفیدی معرفی شد. آقای دکتر احمدی در مورد برگزاری جلسات اولیا و مربیان موثر پیشنهاد دادند که یک جلسه توجیهی ترتیب داده شود و جهت کارکرد موثرتر مابقی جلسات بصورت کارگاهی برنامه ریزی شود. البته از آنجاییکه برگزاری کارگاه های اولیا در ابتدای راه است، برای قرار گرفتن در روند خود نیاز به زمان دارد. مثال ایشان مدرسه مفید تهران بود که مدت ۱ سال طول کشید تا کارگاه های اولیا به حالت مدرسه ای درآمد. البته گرفتن هزینه کارگاه ها از والدین لازمه تداوم و برگزاری موثر آنها عنوان شد.

بخش پایانی جلسه بصورت زیر بشکل پرسش و پاسخ ادامه یافت:

پاسخ: فرض بر این است که معلمین آموزش دیده هستند. پس اگر خلایق در این زمینه وجود دارد باید حتما پیش از والدین آموزش ببینند. ***

سوال: اصولاً خانواده‌هایی که مشکلات بیشتری دارند کمتر در جلسات شرکت می‌کنند، درحالی‌که خانواده‌های کم مشکل بطور منظم در جلسات حضور پیدا می‌کنند. راهکار درگیر کردن خانواده‌های مشکل دار در جلسات اولیا و مربیان چیست؟

پاسخ: حتی اگر جلسات ویژه‌ای برای خانواده‌های مشکل دار ترتیب دهیم، ممکن است موضع گیری کنند و مشارکت موثری نداشته باشند. یکی از روش‌ها ارتباط مکاتبه‌ای با این خانواده‌ها و یا ارجاع دادن آنها به مرکز مشاوره مجتمع است.

سوال: منظور شما از بکارگیری زبان فضا برای برخورد با افراد چیست؟

پاسخ: منظور ارتباط غیر کلامی یا زبان بدن است. گاهی اوقات ما با سکوت حرف می‌زنیم. علاوه بر این ما می‌توانیم در فضا هم پیام داشته باشیم. مثل فضای کتابخانه که همه را به سکوت و مطالعه دعوت می‌کند.

سوال: ایده برگزاری کارگاه برای والدین بسیار خوب است، ولی از طرفی معلمین هم نقش مهمی دارند. به نظر شما آموزش کدام گروه مقدم است؟

جلسه دوم:

بنابراین، احساس امنیت و اطمینان از ملزومات شکل‌گیری احساس تعلق در افراد می‌باشد.

در تعریف سرمایه اجتماعی، آقای دکتر آن را به ثروت جاری در بین آحاد یک اجتماع که در روابط اجتماعی جریان دارد تعبیر کردند. یا بطور ملموس‌تر، در هر کجا یا محیطی که احساس ارزشمند بودن فرد در آن بالاتر است، در آن جامعه سرمایه اجتماعی بالاتر خواهد بود. البته شکل‌گیری سرمایه اجتماعی بسرعت محقق نمی‌شود. درنسل ما باید تلاش برای شکل‌گیری سرمایه اجتماعی شروع شود تا در نسل فرزندانمان امکان بهره‌برداری از آن محقق شود. اهمیت این مسئله تا آنجاست که یکی از دلایل مهاجرت مردم ما به کشورهای غربی، بالا بودن میزان سرمایه اجتماعی در آن کشورها نسبت به کشور ما عنوان شد.

جهت پویا شدن جلسه، آقای احمدی در خلال توضیحات خود سؤالاتی را مطرح کردند که حاضرین دغدغه‌ها، پاسخ‌ها و نقطه نظرات خود را بیان کردند.

سوال ۱- عواملی که باعث ایجاد و یا کمرنگ شدن احساس تعلق می‌شود چیست؟

سوال ۲- چه کارهایی می‌توان انجام داد تا دانش آموزان در مدرسه احساس ارزشمندی داشته باشند؟

سوال ۳- مثال‌هایی بیاورید که در مکان‌ها یا موقعیت‌هایی قرار گرفتید که در آنجا احساس ارزشمندی کردید.

جلسه دوم به مشاوران و معاونان پرورشی اختصاص یافته بود که حول موضوع جلب مشارکت والدین در پیشبرد اهداف مدرسه برگزار شد. آقای دکتر جهت تاکید بر اهمیت موضوع، با اشاره به اینکه چندین سال پیش در آموزش و پرورش بحث مشارکت اولیا در گرداندن آموزش و پرورش مطرح گردید و با اختصاص معاونتی به آن، مشارکت این گروه بطور جدی دنبال شد، بحث خود را آغاز نمودند. در ادامه ایشان به کمیته‌هایی که در دل انجمن اولیا و مربیان پیش‌بینی شده است و امکان مشارکت تخصصی اولیا را فراهم می‌کند و همچنین شوراها را بعنوان سرفصل دیگری جهت جلب مشارکت اولیا و نیز دانش آموزان در مسائل مدرسه برشمردند.

ایشان با معرفی سه گام مهم **تعلق اجتماعی، سرمایه اجتماعی و مشارکت اجتماعی**، دو گام نخست را پیش شرط برداشتن گام مشارکت عنوان کردند. بنابراین، اولین گام این است که به اولیا اجازه بدهیم در مدرسه فرزندشان احساس خودمانی بودن، احساس توجه و کارآمدی داشته باشند. از راهکارهای آن دعوت از آنها در اردوی شهریورماه و آشناسازی آنها با فضای مدرسه است که خود بخود باعث درگیر شدن آنها با کاستی‌های مدرسه نیز می‌شود. هرچقدر اولیای دانش آموزان احساس همدلی و همفکری با اولیای مدرسه داشته باشند، حلقه اول که همان احساس تعلق است شکل می‌گیرد. خیلی از اوقات اولیا مسائل فرزندانشان را از ترس سوء استفاده و عدم راز داری انتقال نمی‌دهند.

پاسخ‌ها و نقطه نظرات حاضرین

سعید میرزایی نسب

معاون پرورشی راهنمایی پسرانه ناحیه (۲)

یک کارمند ابتدا باید خودش احساس تعلق به سیستم و مجموعه داشته باشد تا بتواند این احساس تعلق را به دانش آموز و مخاطب انتقال دهد.

مهدی امیرحیدری

مدیر مرکز بهداشت مجتمع آموزشی جوادالائمه (ع)

بهتر است در ارائه راهکارها رویکرد کار بردی داشته باشیم. به نظرم بهتر است برگزاری جلسه اول انجمن اولیا و مربیان بصورت جشنی در ابتدای سال باشد و ساعت برگزاری آن بجای ۳ بعد از ظهر، برای ۹ شب برنامه‌ریزی شود. این رویه کمک می‌کند تا خانواده‌های همگن در خلال برنامه و جشن با هم آشنا شوند و گروه‌هایی تشکیل دهند که اصولاً پایدار و اثرگذار هستند. علاوه بر این، در این نوع برنامه می‌توان کمیته‌های تخصصی را نیز در میان اولیا تشکیل داد که در جلسات فعلی انجمن‌ها که بصورت سخنرانی برگزار می‌شود مقدور نیست.

محمد حسن فراشاهی

کارشناس مقطع راهنمایی

تنها اولیا مدرسه در این زمینه نقش ندارند، بلکه خود دانش آموزان و معلمان نیز باید مشارکت داشته باشند. به نظر من نیز دیده شدن افرادی که رفتارهای موثر دارند، بخودی خود می‌تواند در ایجاد احساس تعلق در سیستم بسیار تاثیرگذار باشد.

زمانی که یک کارمند در مجموعه رفتار و برخورد درستی انجام می دهد باید آن رفتار دیده شود و تقویت گردد تا احساس ارزشمندی در فرد شکل بگیرد. در غیر این صورت به مرور رفتار این فرد کمرنگ می شود. از طرف دیگر، بها دادن به رفتارهای موثر افراد در سیستم، خود روش آموزشی غیرمستقیمی است که می تواند بر رفتار افراد دیگر تاثیر بگذارد و احساس ارزشمندی را در کل سیستم تقویت کند. در مورد چگونگی برخورد با والدین و جلب مشارکت آنها، بهتر است کارگاه آموزشی نحوه برخورد با والدین برای اولیا مدرسه در نظر گرفته شود.

ما اصولاً لفظ مشارکت را یکارمی بریم در حالیکه عملمان سنجیتی با این واژه ندارد. اگر بحث منافع و مضار را در مشارکت در نظر بگیریم همانطور که در یک فعالیت اقتصادی لحاظ می شود، هر دو فردی نفع باید در آنها شریک باشند. ولی، معمولاً وقتی در حوزه تعلیم و تربیت به سراغ اولیا می رویم این باور را نداریم که آنها قابلیت مشارکت در مسائل را دارند. شاید حتی آنها را گاهی بعنوان صاحب درد نیز نمی پذیریم و بعضاً به دنبال سیطره بر خانواده ها هستیم. این رویکرد باعث می شود که نوع رفتار و برخورد ما شکل دیگری بخود بگیرد و مشارکت در معنای واقعی نباشد. پس تا زمانی که هدف ما به خدمت گرفتن و نه مشارکت باشد، هیچگاه اعتمادی شکل نمی گیرد و به تبع آن سرمایه اجتماعی اندوخته نمی شود. بنابراین، قدم اول ما باید تغییر در نگرش ها و باورهایمان باشد تا مبنای تغییر محیطی که به آن اشاره شد شکل گیرد.

بازدیدهای خانگی که در مجموعه جوادالائمه از افراد نیازمند و یا کسانی که دچار مشکل شده اند صورت می گیرد، می تواند در ایجاد احساس تعلق در دانش آموزان و خانواده ها موثر باشد. راهکار ایجاد احساس ارزشمندی، پذیرش بی قید و شرط هر فردی صرفاً به لحاظ انسان بودن است. و از طرف دیگر مشارکت دادن دانش آموزان در مسائل مدرسه علاوه بر ایجاد احساس ارزشمندی به ایجاد احساس تعلق در آنها منجر می شود.

در تایید صحبت همکارم به نظر من هم قدم اول، ایجاد احساس تعلق در کارمند است تا این احساس به دانش آموز انتقال یابد. مثلاً، وقتی بنده بعنوان مشاور هر زمان درخواست امکاناتی را از مدرسه داشتم، با این پاسخ مواجه شدم که شما فقط هفته ای یک روز در مدرسه هستید! خب، طبعاً احساس تعلق و ارزشمندی در من شکل نمی گیرد و نمی توانم انتقال دهنده آن به دانش آموزانم باشم.

در جمع بندی بحث، آقای احمدی با اشاره به مسئله سیطره داشتن و نگاه بالا به پایین، اتفاقاً این رویکرد را باعث تخریب سرمایه اجتماعی برشمردند. ایشان از دیدگاه روانشناختی به این مسئله اشاره کردند که قطعاً هرگاه فرد برای خودش ارزش واقعی قائل باشد، برای هرکس دیگری فارغ از جایگاهش ارزش قائل خواهد بود و هرگاه فرد به تحقیر بیردازد در واقع حقارت درونی خود را فریاد می زند. بنابراین، بدون تردید از بین بردن نگرش بالا به پایین لازمه اندوختن سرمایه اجتماعی می باشد. از طرف دیگر، پیشنهاد آقای دکتر این بود که با نگرش سازمانی به مسئله نگاه نکنیم، بلکه رویکرد شخصی و شخصیتی به موضوع ایجاد احساس تعلق و ارزشمندی داشته باشیم. چراکه حتی این مسئله در دین نیز تاکید شده است که هر فرد مسئول اعمال خودش است و بصورت فردی برانگیخته می شود. در نهایت ایشان کتاب شخصیت و رفتار از تالیفات خودشان را بعنوان منبعی جهت پرداختن به این موضوع بصورت فردی و فارغ از وابستگی به نهاد و سازمان معرفی نمودند.

جلسه سوم:

بر اساس توضیحات ارائه شده در جلسات قبل مبنی بر برگزاری جلسات اولیا و مربیان بصورت کارگاهی، جلسه سوم با این پرسش از آقای احمدی شروع شد که چگونه می توان با توجه به تعداد زیاد والدین چنین جلساتی را با حفظ انسجام برنامه برگزار کرد؟

در پاسخ آقای احمدی به این نکته اشاره کردند که اگر هدف مجموعه ایجاد تغییر در نگرش و رفتار است، قطعاً روش سخنرانی موثر نخواهد بود. بنابراین، برای حل مسئله و مشکل نیاز به مفهومی به نام مدرسه اولیا داریم که والدین با پرداخت هزینه می توانند در برنامه های این مدرسه شرکت داشته باشند. البته اگر واقعاً مشکل اجرایی وجود داشته باشد می توان همان روش سخنرانی را برای جلسات اتخاذ کرد و با معرفی کتاب و بصورت مکاتبه ای ارتباطات را حفظ کرد. از طرفی، با توجه به اینکه طرح مدرسه اولیا برنامه جامعی برای آموزش والدین در تمام مقاطع محسوب می شود، پیشنهاد آقای احمدی راه اندازی چنین

مجموعه ای بصورت سیستماتیک برای کل شهر یزد بود. در مقابل، پیشنهاد خانم کههدویی برگزاری جلسات عمومی اولیا و مربیان طبق روال و بر اساس اولویت های موضوعی بود، بدین ترتیب که در هر جلسه به طرح موضوع پرداخته شود و متناسب با موضوع ارائه شده کارگاه های تخصصی به والدین جهت ثبت نام و شرکت معرفی گردد. آقای احمدی نیز با مفید برشمردن این روش به این مسئله تاکید کردند که کارگاه ها نباید به این نحو معرفی شود که اگر والدین صرفاً در زمینه ای مشکل داشتند در کارگاه حضور پیدا کنند. بلکه همانطور که پیش از این هم اشاره شد، فرایند رشد باید در طیف گسترده ای به والدین معرفی شود و اگر فرضاً والدین مشکلی با مقطع سنی فعلی فرزندشان ندارند، برای آگاهی از آینده رشد شخصیتی - رفتاری فرزندشان در کارگاه ها شرکت کنند. ***

در ادامه جلسه در مورد موضوعات پیشنهادی جلسات عمومی اولیا و مربیان بحث و تبادل نظر شد و جمع بندی نهایی بصورت زیر برای تمام مقاطع ارائه گردید:

شماره	عنوان موضوع
۱	روانشناسی رشد (روانشناسی رشد اریکسون از تولد تا مرگ) با تاکید بر ویژگی های سنی دوره مربوطه و طرح موضوعات کاربردی و عملیاتی
۲	آشناختن والدین به روش های رشدی (تاکید بر جنبه های عاطفی و اجتماعی شخصیت)
۳	شیوه های تغییر رفتار (معرفی شیوه های شرطی سازی ابرازی)
۴	روابط درون خانواده

بانهایی شدن موضوعات، مجدداً کارگروه جهت هماهنگ سازی جلسات عمومی و تخصصی اولیا و مربیان در تمام مقاطع و مدارس به بحث و بررسی پرداخت که نتیجه آن برنامه زمانبندی حاضر است.

برنامه ریزی جلسات عمومی و کارگاه‌های تخصصی انجمن اولیا و مربیان مدارس جواد الائمه (ع)

برنامه زمانبندی و موضوعی جلسات عمومی و کارگاه‌های تخصصی انجمن اولیا و مربیان توسط کارگروه مربوطه در تاریخ ۹۲/۰۶/۲۷ بصورت زیر تدوین گردید. لازم به ذکر است که موضوع جلسات عمومی در تمام مقاطع (با تاکید بر ویژگی‌های سنی هر مقطع) یکسان و کارگاه‌های تخصصی براساس نیازسنجی مقاطع با موضوعات متفاوتی پیش بینی شده است. در مجموع ۲ کارگاه تخصصی برای هر مقطع برگزار خواهد شد، که فرصت برگزاری کارگاه اول بازه زمانی ۱ تا ۱۵ دی ماه و کارگاه دوم ۱۵ بهمن تا ۱ اسفند می باشد.

شماره	عنوان جلسه/کارگاه	بازه زمانی برگزاری جلسه
۱	جلسه عمومی اول: روانشناسی رشد (روانشناسی رشد از تولد تا مرگ) با تاکید بر ویژگی‌های سنی دوره مربوطه و طرح موضوعات کاربردی و عملیاتی	۱ مهر تا ۱۵ آبان
۲	جلسه عمومی دوم: آشنایی با رشدی (تاکید بر جنبه‌های عاطفی و اجتماعی شخصیت)	۱ آذر تا ۱ دی
۳	برگزاری کارگاه تخصصی اول - ۱ تا ۱۵ دی	
۴	جلسه عمومی سوم: شیوه‌های تغییر رفتار (معرفی شیوه‌های شرطی سازی ابزاری)	۱ بهمن تا ۱۵ بهمن
۵	برگزاری کارگاه تخصصی دوم ۱۵ بهمن تا ۱ اسفند	
۶	جلسه عمومی چهارم: روابط درون خانواده	۱۵ فرودین تا ۱ اردیبهشت

جهت هماهنگی در ارائه مطالب موضوعات پیش بینی شده، پیشنهاد کارشناسان محترم دعوت از یک سخنران واحد برای هر موضوع در تمام مقاطع البته با تاکید بر متفاوت بودن سخنران مدارس دخترانه و پسرانه است. مدت زمان برگزاری هر کارگاه نیز بین ۶ تا ۸ ساعت برآورد شده است.

شماره	مقطع	نوع کارگاه
۱	پیش دبستانی و دبستان	کارگاه ۱: راهکارهای افزایش اعتماد به نفس و عزت نفس و شادی کارگاه ۲: راه‌های پرورش خلاقیت و مدیریت هوش هیجانی
۲	راهنمایی	کارگاه ۱: ویژگی‌های دوران بلوغ و نحوه برخورد والدین با آن کارگاه ۲: راهکارهای افزایش شادی و تقویت هوش هیجانی و اخلاقی
۳	دبیرستان	کارگاه ۱: ارتباط فرد با والدین، دوست، هم جنس و غیر همجنس کارگاه ۲: چالش‌ها و تهدیدهای اجتماعی (موبایل، بازی‌های کامپیوتری، اینترنت، ماهواره، مواد مخدر)

با یکدیگر گام به گام مسیر برنامه ریزی تنها یکی از اقدامات مدرسه را طی کردیم. الان دیگر بسادگی می‌توانید مجموع زمان و انرژی که به جلسات بحث، نقد و تبادل نظر اختصاص می‌یابد، تا تک تک امور برنامه ریزی شود و در کل مجموعه هماهنگ سازی شود را تخمین بزنید. اما آیا نتیجه نهایی این برنامه یا برنامه‌های دیگر، بدون مشارکت فعال والدین ثمربخش خواهد بود؟ از اینجا به بعد، تصمیم گیری با شما! ★★